

8.5.2019

STATSRÅDETS FÖRORDNING OM BETYDANDE OFFENTLIGA UPPDRAG SOM AVSES I LAGEN OM FÖRHINDRANDE AV PENNINGTVÄTT OCH AV FINANSIERING AV TERRORISM

1 Inledning

I 1 kap. 4 § 11 punkten i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), nedan *penningtvättslagen*, finns en definition av begreppet person i politiskt utsatt ställning (eng. *Politically Exposed Person, PEP*). Enligt definitionen avses med person i politiskt utsatt ställning en fysisk person som har eller har haft offentliga uppdrag som statschef, regeringschef, minister, vice minister eller biträdande minister (underpunkt a), parlamentsledamot (underpunkt b), medlem av politiska partiers styrelser (underpunkt c), ledamot i en av de högsta domstolarna, i en konstitutionell domstol eller i ett motsvarande rättsorgan vars beslut endast undantagsvis kan överklagas (underpunkt d), ledamot i det högsta beslutande organ som granskar skötseln av en stats finanser och som motsvaras av revisionsrätten eller av statens revisionsverk (underpunkt e), ledamot i direktionen för en centralbank (underpunkt f), ambassadör eller chargé d'affaires (underpunkt g), minst sådan officer som hör till generalitetet i försvarsmakten (underpunkt h), medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett företag som är helt statsägt (underpunkt i), eller direktör, biträdande direktörer eller styrelseledamot i en internationell sammanslutning (underpunkt j).

Definitionen grundar sig på artikel 3.9 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, nedan *fjärde penningtvättsdirektivet*.

Den föreslagna förordningen är en del av det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EG, nedan *ändringsdirektivet*. Finansministeriet publicerade den 22 maj 2017 en bedömningspromemoria och den 14 juni 2018 ett utkast till en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och till vissa lagar som har samband med den (RP 167/2018 rd), nedan *propositionsutkastet*. När bedömningspromemorian och propositionsutkastet var ute på remiss understödde en del remissinstanser ett förslag om att genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om betydande offentliga uppdrag som utförs av personer i politiskt utsatt ställning.

Bemyndigandet att utfärda förordning finns i det nya 2 mom. som föreslås bli fogat till 1 kap. 4 § i penningtvättslagen i propositionsutkastet. Enligt det momentet får närmare bestämmelser om de betydande offentliga uppdrag som avses i penningtvättslagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Den föreslagna förordningen är mer detaljerad än den med stöd av den tidigare lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008) utfärdade statsrådets förordning om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism (616/2008) (upphävd), i vilken det föreskrevs bl.a. om personer i politiskt utsatt ställning.

Genom förordningen genomförs den nya artikel 20a i ändringsdirektivet nationellt. Enligt artikel 20a.1 ska varje medlemsstat utfärda och uppdatera en förteckning som anger exakt vilka funktioner som enligt nationella lagar och andra författningar betecknas som viktiga offentliga funktioner för tillämpning av artikel 3.9. Medlemsstaterna ska kräva att varje internationell organisation som är ackrediterad inom deras territorium utfärdar och uppdaterar en förteckning

över viktiga offentliga funktioner enligt artikel 3.9 vid den internationella organisationen. Dessa förteckningar ska sändas till kommissionen och får offentliggöras.

Med ackreditering avses i detta sammanhang erkännande av den internationella organisationens kompetens i enlighet med enhetliga internationella eller europeiska bedömningskriterier.

Grunder som tillämpas vid bedömning av betydande offentliga uppdrag

Personer i betydande offentliga uppdrag har en ledande ställning. Personer som arbetar på mellannivå eller lägre räknas inte som personer i politiskt utsatt ställning. I vissa situationer kan sådana personer ändå sköta betydande offentliga uppdrag, t.ex. som ställföreträdare för en person i politiskt utsatt ställning som har semester eller annars är frånvarande. Förordningen ska således inte primärt tillämpas på personer som är ställföreträdare för personer i politiskt utsatt ställning, om inte något annat föreskrivs nedan. Situationer där någon annan än en person i politiskt utsatt ställning temporärt sköter ett betydande offentligt uppdrag kan dock i en riskbaserad bedömning av en kund på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen beaktas som en faktor som bidrar till en högre riskklass.

När åtgärder för kundkontroll vidtas kommer en del av den information som används vid bedömningen typiskt via en självutvärdering som kunden gör. Om riskbedömningen kräver det, kan information vid behov tas fram också ur andra informationskällor, såsom ur olika databaser, för att skapa en bättre helhetsbild.

Vid bedömning av om det är fråga om en person i politiskt utsatt ställning ska också rekommendationerna från Financial Action Task Force, nedan kallad *FATF*, gällande grunderna för bedömning av betydande offentliga uppdrag beaktas. *FATF* är en mellanstatlig arbetsgrupp som lyder under Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, *OECD*. Enligt rekommendationerna ska det fästas vikt t.ex. vid medlemsstatens storlek (t.ex. invånarantal och budget), vid verksamhetsprinciperna för statens offentliga förvaltning och den internationella sammanslutningen, vid fullmakter och förpliktelser som sammanhänger med skötseln av det offentliga uppdraget i fråga samt vid andra faktorer som betraktas som en del av riskbedömningen (*FATF*-rekommendationerna 12 och 22, 2013, s. 11).

En person i politiskt utsatt ställning fortsätter att betraktas som det i ett års tid från det att personen inte längre haft något betydande offentligt uppdrag, som det anges närmare i 3 kap. 1 § 4 mom. i penningtvättslagen.

Närstående eller medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning samt skärpt kontroll

Skötseln av ett betydande offentligt uppdrag är förknippad med ställningen som person i politiskt utsatt ställning. Om en person har utnämnts att sköta ett betydande offentligt uppdrag är personen också en person i politiskt utsatt ställning. Utnämningen och uppdraget leder också till att man gör en bedömning av personens närstående, medarbetare och verkliga förmånstagare på det sätt som närmare föreskrivs i 3 kap. 13 § 3 mom. i penningtvättslagen. Med verklig förmånstagare avses en i 1 kap. 5 § i penningtvättslagen avsedd verklig förmånstagare i sammanslutningar och en i 6 § i det kapitlet avsedd verklig förmånstagare i utländska trustar. När ett kundförhållande etableras ska den rapporteringsskyldiga vidta skärpta åtgärder om kunden är en person i politiskt utsatt ställning, en närstående till en sådan person eller en person om vilket det är känt att han eller hon är medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning.

Enligt 3 kap. 13 § 3 mom. i penningtvättslagen ska i sådana situationer den rapporteringsskyldigas högre ledning godkänna att ett kundförhållande inleds (1 punkten). Den rapporteringsskyldiga ska dessutom vidta lämpliga åtgärder för att få reda på ursprunget till den förmögenhet

och de medel som hör till kundförhållandet eller transaktionen (2 punkten). Den rapporterings-skyldiga ska även ordna skärpt och fortlöpande övervakning av kundförhållandet (3 punkten).

Närmare bestämmelser om riskbedömning av personer i politiskt utsatt ställning och om riskens storlek finns i penningtvättslagen och i de statsrådsförordningar som utfärdats med stöd av den lagen.

2 Genomförandet i Sverige samt internationella rekommendationer

Genomförandet i Sverige

I Sverige finns bestämmelserna om personer i politiskt utsatt ställning i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2017:630). I 1 kap. 8 § i den lagen finns en definition av person i politiskt utsatt ställning. Definitionen motsvarar i hög grad den definition av person i politiskt utsatt ställning som finns i 1 kap. 4 § 11 punkten i den finländska penningtvättslagen.

Enligt den promemoria som lämnades om det nationella genomförandet av ändringsdirektivet i Sverige (*Genomförande av 2018 års ändringsdirektiv till EU:s fjärde penningtvättsdirektiv*) behöver det göras lagstiftningsändringar till följd av den nya artikel 20a.1 i ändringsdirektivet. Enligt punkten ska medlemsstaterna kräva att varje internationell organisation som är ackrediterad inom deras territorium utfärdar och uppdaterar en förteckning över viktiga offentliga funktioner vid den internationella organisationen för tillämpning av artikel 3.9. Eftersom det i den gällande svenska lagstiftningen inte finns någon sådan skyldighet som gäller internationella organisationer, ska det till denna del göras behövliga ändringar i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. I promemorian föreslås däremot inga nationella lagstiftningsåtgärder i syfte att närmare definiera betydande offentliga uppdrag. Det anses att definitionen av person i politiskt utsatt ställning, som finns i den gällande lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, motsvarar kraven i artikeln. Remissrundan för promemorian avslutades i december 2018 och det föreslås inte preciseringar till betydande offentliga uppdrag.

FATF-rekommendationerna

FATF är en 1989 grundad arbetsgrupp för finansiella åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. FATF finns i anslutning till OECD och avsikten med arbetsgruppen är bl.a. att utvärdera medlemsländernas lagstiftning och myndigheternas verksamhet utifrån bedömnings- och lägesrapporter. Dessutom publicerar den internationella standarder och rekommendationer bl.a. i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. I februari 2012 publicerade FATF omarbetade internationella standarder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (*International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation the FATF Recommendations*). Standardens rekommendationer 12 och 22 innehöll anvisningar och rekommenderade åtgärder gällande identifiering av personer i politiskt utsatt ställning. I juni 2013 publicerade FATF en separat anvisning om en närmare tillämpning av rekommendationerna 12 och 22 (*FATF Guidance – Politically Exposed Person (recommendations 12 and 22)*).

Finland har varit medlem av FATF sedan 1991. Finland har som en del av medlemskapet förbundit sig till att iaktta FATF-rekommendationerna. Den senaste utvärderingsrapporten om Finland publicerades 2007 och lägesrapporten 2013. En ny landsutvärdering bedöms stå klar 2019. Rekommendationen är att de bedömningsgrunder som fastställts i rekommendationerna används vid bedömningen av betydande offentliga uppdrag.

3 Förordningen

1 § Tillämpningsområde

I det föreslagna 1 § 1 mom. föreskrivs det om förordningens tillämpningsområde. Förordningen gäller betydande offentliga uppdrag som utförs av i 1 kap. 4 § 11 punkten i penningtvättslagen avsedda personer i politiskt utsatt ställning.

Personer i betydande offentliga uppdrag ska arbeta i en ledande ställning. Förordningen ska inte tillämpas på sådana personer som arbetar i uppdrag på mellannivå eller lägre. Avsikten är att förordningen ska tillämpas på personer som sköter betydande offentliga uppdrag även i andra stater än i Finland.

De uppdrag som anges i förordningen medför alltid en ställning som person i politiskt utsatt ställning. Förordningen ska dock inte betraktas som uttömmande på det sättet att ett uppdrag som inte anges i förordningen inte ska kunna vara ett betydande offentligt uppdrag. Vid bedömning av om ett uppdrag är ett betydande offentligt uppdrag ska FATF-rekommendationerna beaktas. Enligt rekommendationerna ska det fästas vikt vid medlemsstatens storlek (t.ex. invånarantal och budget), vid verksamhetsprinciperna för statens offentliga förvaltning eller för den internationella sammanslutningen, vid fullmakter och förpliktelser som sammanhänger med skötseln av det offentliga uppdraget i fråga samt vid andra faktorer som är en del av riskbedömningen (FATF-rekommendationerna 12 och 22, 2013, s. 11).

Vid bedömningen av personer i politiskt utsatt ställning som arbetar i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan beaktas inte bara FATF-rekommendationerna utan också de i artikel 20a i ändringsdirektivet föreskrivna förteckningar över vilka funktioner som i varje medlemsstat betecknas som viktiga offentliga funktioner som Europeiska unionen sänder till kommissionen. Bedömningen av om ett uppdrag är ett betydande offentligt uppdrag ska grunda sig på en helhetsbedömning.

2 § Statschef, regeringschef, minister, vice minister och biträdande minister

I den föreslagna 2 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt a i penningtvättslagen avsedd statschef, regeringschef, minister, vice minister eller biträdande minister. I Finland är dessa personer de i 5 § i grundlagen (731/1999) avsedda republikens president, statsministern och ministrar (1 punkten).

I Finland kan ingen vara vice minister eller biträdande minister. Personer i motsvarande uppdrag är i 6 § i lagen om statsrådet (175/2003) avsedda politiska statssekreterare som biträder statsministern eller en annan minister (2 punkten).

Förordningen ska också tillämpas på det i 3 kap. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) avsedda uppdraget som ledamot av landskapsregeringen och det i 8 kap. i den lagen avsedda uppdraget som landshövding (3 punkten).

Tillämpningsområdet för paragrafen omfattar t.ex. inte en person med tjänstebeteckningen statssekreterare när man med beteckningen avser den person som är den högsta tjänstemannen vid ett ministerium. Andra ledande personer i tjänstemannauppgifter är exempelvis ministeriets kanslichefer, understatssekreterare, ministrarnas specialmedarbetare, ministeriets avdelningschefer och överdirektörer, på vilka förordningen inte tillämpas.

3 § Parlamentsledamot

I den föreslagna 3 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt b i penningtvättslagen avsedd parlamentsledamot. En parlamentsledamot är en medlem av ett organ som utövar lagstiftande makt. I Finland avses således med parlamentsledamot en i grundlagens 3 kap. avsedd riksdagsledamot i riksdagen (1 punkten), en i 3 kap. i självstyrelselagen för Åland avsedd ledamot av lagtinget (2 punkten) och en i artikel 14.3 i fördraget om Europeiska unionen avsedd ledamot av Europaparlamentet (3 punkten).

Förordningen tillämpas inte på i 1 kap. i självstyrelselagen för Åland avsedda ledamöter i Ålandsdelegationen.

4 § Medlem av politiska partiers styrelser

I den föreslagna 4 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt c i penningtvättslagen avsedd medlem av politiska partiers styrelser. I det föreslagna 1 mom. avses med ett politiskt parti en sådan förening som registrerats i partiregistret med stöd av 2 § i partilagen (10/1969). Bestämmelsen ska också tillämpas på sådana partier som saknar i 3 § 1 punkten avsedda riksdagsledamöter.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om en medlem av politiska partiers styrelser. Som en sådan person betraktas en i 35 § i föreningslagen (503/1989) avsedd ordförande för och medlem av en förenings styrelse. Ordföranden är vanligen ordförande för partistyrelsen för ett registrerat parti och med det avses den partiordförande som har verklig beslutanderätt i partiet. En styrelsemedlem är vanligen medlem av partistyrelsen. Partistyrelsen har tidvis också kallats för partifullmäktige eller partikommittén.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det också om ersättare till de medlemmar som avses i 2 mom. Därför är exempelvis uppdraget som vice ordförande eller som styrelseersättare ett politiskt betydande uppdrag.

Bestämmelsen tillämpas inte på partiets högsta beslutande organ, alltså på medlemmar av partikongressen, dvs. partimedlemmarna. Bestämmelsen tillämpas inte heller på medlemmar av partidelegationen eller partirådet. Partidelegationen har vanligen större beslutsbefogenheter än partistyrelsen, men mindre befogenheter än partikongressen. I partidelegationen kan man t.ex. godkänna partiets betydande politiska riktlinjer eller principiella ställningstaganden.

Utanför bestämmelsens tillämpningsområde faller även den person som stödjer partiordföranden och som av hävd brukar kallas partisekreterare eller generalsekreterare, om personen inte är en i 2 mom. avsedd medlem av ett politiskt partis styrelse. För tydlighetens skull konstateras det också att bestämmelsen inte tillämpas på ordförande för en riksdagsgrupp eller på ledande personer i en riksdagsgrupps kretsorganisationer, regional- eller kommunalorganisationer eller lokal- eller stödföreningar.

5 § Ledamot i en av de högsta domstolarna, i en konstitutionell domstol eller i ett motsvarande rättsorgan

I den föreslagna 5 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt d i penningtvättslagen avsedd ledamot i en av de högsta domstolarna, i en konstitutionell domstol eller i ett motsvarande rättsorgan vars beslut endast undantagsvis kan överklagas. Sådana personer är i Finland ledamöter i högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen.

I fråga om de allmänna domstolarna är sådana personer de i 10 § i lagen om högsta domstolen (665/2005) avsedda högsta domstolens president och högsta domstolens justitieråd. Under domaransvar som ledamot av domstolen handlar i militära ärenden även en i 10 § 3 mom. i militära rättegångslagen (326/1983) avsedd militär ledamot vid högsta domstolen (1 punkten).

I fråga om förvaltningsdomstolarna är sådana personer de i 3 kap. i lagen om högsta förvaltningsdomstolen (1265/2006) avsedda högsta förvaltningsdomstolens president och högsta förvaltningsdomstolens justitieråd. Under domaransvar som ledamot av domstolen handlar även de i 3 kap. i lagen om högsta förvaltningsdomstolen avsedda miljöakkunnigråden och överinjenjörsråden (2 punkten).

När det gäller specialdomstolarna finns sådana personer i försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. I fråga om arbetsdomstolen avses med sådana personer de i 6 kap. 2 § i domstolslagen

(673/2016) avsedda arbetsdomstolens president och arbetsdomstolsrådet. Under domaransvar i domstolen handlar även de i 6 kap. 2 § i domstolslagen avsedda sakkunnigledamöterna vid arbetsdomstolen (3 punkten).

I fråga om försäkringsdomstolen avses med en sådan person de i 7 kap. 2 § i domstolslagen avsedda överdomaren, försäkringsrättsdomaren och läkarledamoten i försäkringsdomstolen. Under domaransvar i domstolen handlar även de i 7 kap. 2 § i domstolslagen avsedda andra läkarledamöterna och sakkunnigledamöterna i försäkringsdomstolen. Som sådana ledamöter betraktas sakkunnigledamöter som är insatta i förhållandena inom arbetslivet eller företagsverksamhet samt sakkunnigledamöter som är insatta i militärskadeärenden (4 punkten).

Bestämmelsen tillämpas också på i 18 kap. i domstolslagen avsedda assessorer vid arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen. En assessor kan ingå i domstolens beslutssammansättning, vara ordförande för domstolen och utnämnas till en domartjänst för viss tid. Tjänsten som assessor är en domartjänst (5 punkten).

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det vidare att uppdrag som ersättare för en i 1 mom. avsedd medlem ska betraktas som ett betydande offentligt uppdrag.

För tydlighetens skull konstateras det att bestämmelsen också ska tillämpas på sådana ledamöter i de domstolar inom paragrafens tillämpningsområde vars tjänst eller mandattid vid domstolen är tidsbegränsad.

Bestämmelsen tillämpas inte på sådana i 19 kap. i domstolslagen avsedda föredragande och beredare som finns vid de olika domstolarna trots att samma bestämmelser tillämpas på högsta domstolens och högsta förvaltningsdomstolens föredragande som på domare.

6 § Ledamot i det högsta beslutande organ som granskar skötseln av en stats finanser och som motsvaras av revisionsrätten eller av statens revisionsverk

I den föreslagna 6 § föreskrivs det om i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt e i penningtvättslagen avsedda ledamöter i det högsta beslutande organ som granskar skötseln av en stats finanser och som motsvaras av revisionsrätten eller av statens revisionsverk. Med detta organ avses i Finland statens revisionsverk som är oavhängigt och finns i anknytning till riksdagen. Enligt 7 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000) leds verket av en generaldirektör, som är en sådan ledamot som avses i bestämmelsen.

Bestämmelsen tillämpas inte på en i arbetsordningen för statens revisionsverk avsedd ledningsgruppsmedlem eller på en i 8 § i lagen om statens revisionsverk avsedd delegationsmedlem.

7 § Ledamot i direktionen för en centralbank

I den föreslagna 7 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt f i penningtvättslagen avsedd ledamot i direktionen för en centralbank. I Finland avses med en sådan person en medlem av Finlands Banks direktion. Närmare bestämmelser om medlemmarna finns i 13 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

8 § Ambassadör och chargé-d'affaires

I det föreslagna 8 § 1 mom. föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt g i penningtvättslagen avsedd ambassadör. En ambassadör är en person som republikens president med stöd av grundlagens 126 § har förordnat till ambassadör och som leder en ambassad, en ständig representation, en särskild representation eller ett generalkonsulat.

Ständiga representationer är t.ex. Finlands ständiga representation i Genève, Finlands ständiga representation i FN, Finlands ständiga representation vid Europeiska unionen och Finlands ständiga representation vid OECD och Unesco. En särskild representation är t.ex. Finlands särskilda representation vid Nato.

I det föreslagna 8 § 2 mom. föreskrivs det om chargé d'affaireser. Med chargé d'affaires avses i förordningen en i artikel 19 punkt 1 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (FördrS 4/1970) avsedd chargé d'affaires ad interim, som är en namngiven person som tjänstgör som ställföreträdare för en i 1 mom. avsedd ambassadör, om ambassadören är förhindrad att utöva sin tjänst.

Bestämmelsen tillämpas inte på sådana utsända tjänstemän som leder ett konsulat, om personen inte är en i 1 mom. avsedd person som förordnats av presidenten. Bestämmelsen tillämpas naturligtvis inte heller på personer som inte är ambassadörer eller chargé d'affaireser. Sådana personer är t.ex. personer med titlar som honorärkonsul, vicekonsul eller generalkonsul.

9 § Minst sådan officer som hör till generalitetet i försvarsmakten

I den föreslagna 9 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt h i penningtvättslagen avsedd minst sådan officer som hör till generalitetet i försvarsmakten. I Finland avses med en sådan person en i 7 § i statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007) avsedd kommandör för försvarsmakten, chef för huvudstaben samt generaler och amiraler.

De personer som tjänstgör i de tjänster som avses i bestämmelsen kan dessutom ha uppgiftsbenämningar. Exempel på sådana benämningar är för närvarande

- kommandör för försvarsmakten
- chef för huvudstaben
- försvarsmaktens operationschef, strategichef, logistik- och materielchef och personalchef
- kommandör för armén, marinen eller flygvapnet
- stabschef för armén, marinen eller flygvapnet
- brigadkommandör
- rektor för Försvarshögskolan
- chef för EU:s militärstab
- Finlands militära representant i EU och Nato
- försvarsattaché
- chef för enheten för nationellt försvar.

Försvarsmaktens uppgiftsbenämningar fastställs av försvarsmaktens personalchef med stöd av 6 § i statsrådets förordning om försvarsmakten.

Bestämmelsen tillämpas på personer i militära uppdrag. Bestämmelsen tillämpas inte på specialofficerare. Sådana personer är t.ex. de i 7 § 7 mom. i statsrådets förordning om försvarsmakten avsedda försvarsmaktens överläkare, försvarsmaktens chefsingenjör eller fältbiskopen, som kan ingå i generalitetet. Den föreslagna paragrafen tillämpas inte heller på den assessor som leder försvarsmaktens juridiska sektor eller på andra ledande personer i civila tjänster inom försvarsmakten. För tydlighetens skull konstateras det att bestämmelsen inte ska tillämpas på personer som hör till generalitetet och som arbetar vid Gränsbevakningsväsendet och vars utnämningssprocess och hierarkiska ställning är densamma som för generalerna vid försvarsmakten.

10 § Medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett företag som är helt statsägt

I den föreslagna 10 § föreskrivs det om en i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt i i penningtvättslagen avsedd medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett företag som är helt statsägt.

Med ett i 1 mom. avsett företag som är helt statsägt avses ett bolag som finska staten direkt eller indirekt äger sammanlagt 100 procent av.

I det föreslagna 2 mom. anges att man med medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett bolag avser en i 6 kap. i aktiebolagslagen (624/2006) avsedd styrelseordförande, styrelseledamot, verkställande direktör, förvaltningsrådsordförande och förvaltningsrådsledamot i ett bolag.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det vidare att uppdrag som ersättare för en i 2 mom. avsedd medlem och som vice verkställande direktör också ska betraktas som betydande offentliga uppdrag.

Bestämmelsen tillämpas inte på sådana organ som inte enligt aktiebolagslagen eller genom en bestämmelse i bolagsordningen är ett ledningsorgan i ett företag. I en del företag betraktas således t.ex. inte sådana ledningsgruppsmedlemmar som är affärsområdesdirektörer som sådana i paragrafen avsedda medlemmar av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan.

11 § Direktör, biträdande direktörer eller styrelseledamot i en internationell sammanslutning

I det föreslagna 11 § 1 mom. föreskrivs det om i 1 kap. 4 § 11 punkten underpunkt j i penningtvättslagen avsedda internationella sammanslutningar. Med internationella sammanslutningar avses organisationer som har upprättats genom fördrag mellan stater (1 punkten). Det förutsätts dessutom att organisationerna kan erkännas i de stater där de är verksamma (2 punkten) och att sammanslutningarna inte i staten betraktas som institutionella enheter (3 punkten).

I 1 mom. 3 punkten hänvisas det till sammanslutningar som i staterna inte betraktas som institutionella enheter. För sådana sammanslutningars verksamhet är det inte alltid vare sig ur ekonomisk eller juridisk synvinkel möjligt eller meningsfullt att upprätta ett fullständigt bokslut. Sammanslutningarna deltar i allmänhet inte i samhällsekonomisk verksamhet genom att producera kommersiella tjänster eller varor, exempelvis för hushåll eller företag. Avsikten är att 11 § också ska tillämpas på sammanslutningar som Finland inte är medlem i.

I det föreslagna 2 mom. finns en närmare förteckning över de i 1 mom. avsedda internationella sammanslutningarna, vilka är

Förenta nationerna (FN) och dess specialorganisationer (1 punkten), till vilka exempelvis hör

- Världshälsoorganisationen (WHO)
- Internationella sjöfartsorganisationen (IMO)
- Internationella valutafonden (IMF)
- Förenta nationernas barnfond (Unicef)
- Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco)
- Världsbanken
- Internationella arbetsorganisationen (ILO)
- Internationella atomenergiorganet (IAEA),

internationella regionala sammanslutningar (2 punkten) till vilka exempelvis hör

- Europarådet
- Nordiska rådet
- Amerikanska samarbetsorganisationen (OAS)
- Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

- Europeiska unionens organ och institutioner, med vilka avses t.ex. Europaparlamentet, Europeiska rådet, Europeiska unionens råd, Europeiska kommissionen, Europeiska unionens domstol, Europeiska centralbanken (ECB), Europeiska revisionsrätten, Europeiska utrikestjänsten, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK), Europeiska regionkommittén (ReK), Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska ombudsmannen och Europeiska datatillsynsmannen,

internationella militära sammanslutningar (3 punkten), till vilka exempelvis hör

- Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato),

internationella sammanslutningar som främjar ekonomiskt samarbete (4 punkten), till vilka exempelvis hör

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)
- De oljeexporterande ländernas organisation (OPEC)
- Ekonomiska samarbetet i Asien och Stillahavsområdet (Apec).

Bestämmelsen tillämpas t.ex. inte på frivilligorganisationer. Frivilligorganisationer är inte sådana internationella organisationer som avses i bestämmelsen eftersom deras ställning i regel inte grundar sig på internationella överenskommelser. Av paragrafens tillämpningsområde omfattas således inte sådana internationella organisationer som inte uppfyller de förutsättningar som anges i 1 mom. Sådana sammanslutningar kan t.ex. vara frivilligorganisationer, allmännyttiga föreningar, stiftelser eller andra motsvarande aktörer, såsom

- Världsnaturfonden (WWF)
- Greenpeace
- Amnesty International
- Plan International.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om direktörer, biträdande direktörer eller styrelseledamöter och ersättare i internationella sammanslutningar. Med sådana personer avses en generalsekreterare, allmän sekreterare, ordförande, styrelseordförande eller styrelseledamot i en internationell sammanslutning.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det om uppdraget som ersättare för de i 3 mom. avsedda personerna. Även dessa uppdrag betraktas som politiskt betydande.

Vid bedömningen av om det är fråga om en person som hör till ledningen för en internationell sammanslutning ska FATF-rekommendationerna om ledande personer i internationella sammanslutningar beaktas. Enligt rekommendationen finns personer i ledande ställning typiskt i den högre ledningen och är direktörer, biträdande direktörer, styrelseledamöter eller verksamma i andra motsvarande uppdrag. (FATF-rekommendationerna 2012, s. 121.)

12 § Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelsen om ikraftträdande ska utgöra förordningens 12 §. Förordningen avses träda i kraft den 15 maj 2019.

4 Beredningen

Den föreslagna förordningen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Förordningen sändes på remiss till statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesmi-

nisteriet, försvarsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen, Helsingfors förvaltningsdomstol, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, Riksåklagarämbetet, Ålands landskapsregering, Energimyndigheten, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, centralkriminalpolisen, Patent- och registerstyrelsen, polisstyrelsen, centralen för utredning av penningtvätt, Verket för finansiell stabilitet, skyddspolisen, Dataombudsmannens byrå, Tullen, arbetsdomstolen, försäkringsdomstolen, Skatteförvaltningen, Finlands Advokatförbund, Finlands näringsliv rf, Finanssiala ry, Keskuskauppakamari ry, Kiinteistövaliutustalon Keskusliitto ry, Nasdaq Helsinki Oy, Suomen Kiinteistövaliutustalon - Finlands Fastighetsmäklareförbund ry, Företagarna i Finland rf, Statens revisionsverk, Veikkaus Ab och Ålands Penningautomatförening.

5 Den fortsatta beredningen

Finansministeriets finansmarknadsavdelning sände den 13 december 2018 ett utkast till statsrådets förordning om politiskt betydande offentliga uppdrag tillsammans med en motiveringspromemoria till 39 myndigheter och sammanslutningar. Förordningsutkastet har sin grund i det nationella genomförandet av det femte penningtvättsdirektivet. Syftet med förordningen är att klargöra identifieringen av personer i politiskt utsatt ställning. Tiden för att lämna remissyttrande om förordningsutkastet och motiveringspromemorian löpte ut den 24 januari 2019, då det hade kommit in yttranden från 31 myndigheter och sammanslutningar.

Remissinstanserna ställer sig i huvudsak positiva till förordningsutkastet. De föreslagna ändringarna ansågs vara behövliga, och flera remissinstanser meddelade att de understöder de i promemorian angivna målen för att förtydliga innebörden av betydande offentliga uppdrag. Samtidigt uttryckte remissinstanserna en önskan om ett tydligare ställningstagande i gränsdragningen mellan dels faktiska förmånstagare, dels personer i politiskt utsatt ställning, i hur uttömmande förordningen är och i frågor som gäller ställföreträdare för en person i politiskt utsatt ställning.

I den fortsatta beredningen gjordes i promemorian och förordningsutkastet ändringar med stöd av yttrandena från statsrådets kansli, justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen, Ålands landskapsregering, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, polisstyrelsen, Verket för finansiell stabilitet, arbetsdomstolen, försäkringsdomstolen, Riksåklagarämbetet, Finlands näringsliv rf, Finanssiala ry och Nordea.

Utifrån remissyttrandena från Finansinspektionen, Finanssiala, Finlands näringsliv, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och justitieministeriet har förordningens tillämpningsområde förtydligats.

Utifrån yttrandet från statsrådets kansli preciserades tillämpningsområdet för den föreslagna 2 §. Med stöd av remissyttrandena från Ålands landskapsregering och justitieministeriet har till de betydande offentliga uppdragen i 2 § också fogats uppdragen som ledamot av Ålands landskapsregering och som landshövding på Åland.

Utifrån remissyttrandena från arbetsdomstolen och Helsingfors förvaltningsdomstol har den del av 5 § i motiveringspromemorian som gäller uppdragen som assessor förtydligats. Utifrån försäkringsdomstolens yttrande har andra preciseringar gjorts i 5 § i förordningsutkastet och i motiveringen till den paragrafen i promemorian.

Utifrån remissyttrandet från Finlands Bank ströks i 7 § i förordningsutkastet den sats som gällde ställföreträdare för en medlem av Finlands Banks direktion.

Utifrån försvarsministeriets yttrande gjordes det ändringar i ordalydelsen i 9 § och i motiveringspromemorian.

Med stöd av remissyttrandena från statsrådets kansli och Nordea preciserades tillämpningsområdet för den föreslagna 10 §.

Utifrån remissyttrandena från Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet togs i förordningsutkastets 11 § in en definition av internationell sammanslutning. Dessutom har motiveringarna i promemorian förtydligats utifrån Finansinspektionens yttrande.

Utifrån Polisstyrelsens yttrande gjordes förtydliganden i terminologin och formuleringarna i förordningsutkastet.

Utifrån remissyttrandena från inrikesministeriet och polisstyrelsen har i motiveringspromemorian tagits in en precisering gällande de skärpta åtgärder som rapporteringsskyldiga ska vidta. Dessutom har det gjorts terminologiska preciseringar.